

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria secunda post quarta[m] dominica[m] quadragesime.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

tur panis eſt conſideratio dolēde de turpatione q̄. ſ. de turpat p̄ p̄ctm̄ Thren̄. j. Egrefſus eſt a filia ſion oīs decor ei⁹. Et ezech̄ xvj. Abominatiōe feciſti decorē tuū. Secundus panis eſt conſideratio horredē ſubiectionis q̄ p̄ p̄ctm̄ hō diabolo ſubijcit. ij. pe. ij. A q̄ ſup̄ ei⁹? z fuus eē d̄r. Tertius eſt conſideratio tremēde obligatiōis q̄ ad pena infernalē obligat. Un̄ p̄ctōr̄ b̄ d̄r illō ezech̄ xxij. Conſtabimini in medio ignis furoris mei: ſic cōflat argētū in medio fornacis z ſciētis in illa die qz ego dñs cum effuderim indignatiōe meam ſup̄ vos. Quartus panis eſt conſideratio deſtēde amiſſionis: qz vīcz p̄ p̄ctm̄ oīa p̄cedētia merita z regnū celeſte amiſit. Ezech̄. xvij. Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ſua z fegerit iniq̄tatē zc. oēs iuſticie ei⁹ q̄s operat⁹ e non recordabūť. Bern̄. Ue ve ve vapor e ad modicū q̄ eterne felicitat⁹ aditū intercludit. Quintus panis eſt conſideratio tremēde offenſiōis q̄ vīcz diuinā maiētatē z totaz curiā celeſte offēdit. Hierē. ij. Scito z vīde qz malū e z amaz reliq̄ſſe te dñm deū tuū. E. E. ſa. j. Ue genti peccatrici p̄plo graui inſiſtate: ſemini neq̄z fili⁹ ſclerac⁹. dereliq̄rūt deū: blaſphemauerūt ſctm̄ iſrl̄ ab alienat⁹ ſūt retro: ſuz ſup̄ q̄ p̄cutiā vos vltra addētes p̄uaricatōez. Sexta eſt conſideratio p̄mi p̄ſcis: q̄ eſt cōſideratio dñice mortis z paſſiōis in q̄ fūdari dz ſpes penitēt⁹. P̄ vī de Chryſo. Oīs ſalus hōim in ch̄i morte poſita e. Et Bern̄. dic. O hō ſi vis de p̄tute in virtutē. p̄uehi/ de gratiā in grāz promoueri/ de amore in amorē/ d luce in lucem/ de bono in melius paſſionē ch̄i recordare. Septima q̄ e ſcōs p̄ſcis eſt conſideratio diuine bonitat⁹ z miſeratiōnis. P̄s. Guſtate z videte q. ſuaui⁹ e. Hi⁹ ſcōs duo p̄ſces p̄m̄ e mar⁹ ſaliſſimi. Scōs e ſuaui⁹ dulciſſim⁹. De ſeptē conſideratiōes ſūt reſectio penitētis: qz ſic corp̄alis reſectio reparat id qd̄ dep̄ditū e: et icorpus ad operandū fortificat: atqz ſanitatē cōſeruat ſic iſte conſideratiōes ſūt reparatiue ſpūal̄ diſpoſitiōis aie: q̄ p̄ p̄ctm̄ amiſſa eſt. Et fortificatiue ad boni opis exercitatiōe: z conſeruariue ſpūritualis ſanitat⁹: quia vīdelicet aliq̄e illaruz ſunt timoris inductiue. ſcilicet quinqz p̄ime. Sexta autēz

ſpei: z ſeptima amoris. Hec autē tria ſc̄z ſpes: timor: z amor ſunt reparatiua fortificatiua z conſeruariua ſpūritualis ſanitat⁹ anime. De timore dicitur in p̄s. Firmiter eſt domin⁹ timētibus eū De ſpe. E. ſa. l. Qui ſperant in domino habebunt fortitudinem. De amore. Canticoz. vltim. Fortis eſt vt mors dilectio. Et principaliffimum horum eſt amor ſine quo nihil proficeret timor. Exemp̄ plun̄. ij. Nachabeoz nono. De antiocho: qui ex ſolo timore penitentiam egit: non amore q̄uis confiteretur: z de peccatis doleret: z reſtitutionem promitteret atqz ſatiſfactionem. Tamen de ipſo dicit Orabat ſcleſtus dominū a quo non erat miſericordiam conſecuturus. vīde ibi. Auguſtin⁹. Scriptum eſt. Reminem abſqz charitate ſaluari. Oportet ergo nō ſolum timere iudicem: ſed etiam diligere iuſtū. Ut habetur de penitentia. diſtinctōe. vij. Nullus.

Tertius articulus. Audistis. zc. In his ergo conſiderationibus ſepius ſtudeatis vt peccatorum horrorem z in ſaniā per amplius cognoſcatis. Notate quod dicitur de pe. diſtinctō. ij. Judas? Nullum inuenitur tale remedium delictorum: ſicut eorum continua in conſcientia conſideratio. videlicet turpitudinem horrorem zc. Sed pauci ſunt qui velint huiusmodi cōſideratiōibus animum reſcere: imo per inutilia magis euagantur. Ideo non bene proficiunt neqz ſunt ex hoc magiſtri. Nam ſicut dicit lex. Uagus ſcholaris non fiet magiſter L. de r̄yronibus. l. j. li. xij. Audistis. Nōne libenter iretis ad prandium vbi crederetis inuenire cibum omnis morbi curatiuuz: z ab eo p̄ſeruariuum? Libenter ergo debetis has rum: nare conſideratiōes: q̄ ſūt zc. Bern̄. Bona conſideratio e omnis boni initium:

Feria ſecunda poſt quartā dominicā quadrageſime.

Ecce aſcen. zc. Timuerūt regē ſalomonem videntes ſapientē

Feria .III. post Letare

tiā dei esse in eo. iij. Reg. iij. Sic debēt tē
me se christum qui ascensuri sunt hieroso
lymam. In epistola autem tangūtur tria
propter que timuerunt: et in reuerentia
habuerunt salomonem: propter que mul
to magis timere debem? Treuereri chri
stum. **P**rimū est humilitas beniuolen
tie: quia humiliter audiuit confessionem
illoz malozum rē. **S**cōm est subli
mitas sapientie: quia vbi non haberet
aliud testimoniū recurrit ad naturalem
inclinationem. patet p̄ textū. **T**ertium
est equitas iusticie: quia vbi veritatem
comperit: iussit infantem viuū dari cui
pertinebat. Hec tria: multo imo infini
tes excellentius sunt in deo q̄ in salo
mone. Ideo multo magis timendus est.

Salutatio.

Ecce. rē.

Primus articulus An. ista sit cōue
niens diffinitio satisfactionis Sa
tisfacere ē peccatoz causas excidere: et eo
rum suggestioibus aditum non indul
gere. **N**on. Illa diffinitio videtur esse
negatiua. Idem enim videtur esse pecca
toz causas excidere: et eozum suggestio
nibus aditum non indulgere. **C**ontra.
est Augustini. et habetur in litera distin.
iij. Respondet bonauesi. in. iij. distin. xv.
Ad satisfactionem completam duo re
quiruntur. scilicet emenda presens pro cul
pa preterita: et firmum propositum vitan
di futuram. Quantum ad primum dicit
peccatoz causas excidere. **N**ō enim po
test pro culpa emendanda melius fieri q̄
cām a se cū doleret pena remouere quam
cum amore perpetravit. Quantum ad se
cundū dicit: et eozum suggestioibus ad
itum non indulgere. Et per hoc patet q̄
non est ibi iugatio. patet etiam differētia
huius diffinitionis a diffinitione Ansel.
vbi dicit. Satisfacere est honorem deo
debitum impendere: quia hec diffinitio
tangit recessum a malo: et illa ansel. acce
sum ad bonum. Hec bonauesi. **P**ro sū
damento. Dultum sunt fugiende pecca
toz cause: quoniā videlicet multum no
cive. Ad quod spectare potest illud pam
phili **C**ausa pusilla nocet sapiensq̄ nocen
tia vitat. Inter autem alias peccatoz

occasionē vna est multum periculosa.
quoniā vt dicit Sen. Et conuictu mores
formantur candido. Et innouat socio
rubiginem. scz malignus comes affricuit
fugiende sunt ergo male societates et alie
malozum occasionē: alias non erit vera
satisfactio. Sed queritur. An illa sit con
ueniens diffinitio satisfactionis rē. Dic re
spoñ. vrs. Et qua conclude q̄ ad saluta
rem satisfactionem requiritur abstinen
tia a peccatis. Quoniā vt dicit Ber. In
anis est penitentia quam sequens conq̄
nat culpa. Ideo querenda sunt remedia
contra tentatiōes et delectatiōes peccato
rum. Attendite. Prudentes parentes at
tendunt ne paruuli sui nimio tpe sumant
lac: fierent enim nimis molles. Ideo cō
suevit mulier apponere aliquid amarum
super vbera vt puer abhorreat: et sic fu
gat euz ad cibos fortiores. Spiritualiter
Puer sugens lac: est homo mūdi delictis
deditus: qui non potest esse bonus dei ser
uus. Debet ergo predicator ante oculos
talium apponere amaritudinem mortis
Eccī. xij. **O** mors q̄ amara est memoria
tua homini pacem habenti in substantijs
suis. Item amaritudinem eterni supplicij
Isidorus. in soliloquiozū. Propone tibi
aduersus carnis ardores eterni supplicij
ignes: memoria ardoris et amaritudinis
gehennę ardorem excludit luxurie. Sic
enim per huiusmodi amaritudines ab
horrebunt dulcedinem delictiarum et acci
pient cibum solidiorem penitentie et diu
ne seruitutis et fiet festum in celo. Item
propone tibi amaritudinem diuini iudicij
Sopho. j. **V**ox diei domini amara rē

Figura. Genes. xxi. In ablactatione
isaac: abraam fecit magnum conuiuium.
Spiritualiter cum peccatoz per peniten
tiam separatur a mundi delictis recipitur
in curia celesti. Augustin⁹ lib. soliloquio
rum. Quotiens bene agimus gaudet an
geli et tristat demones rē.

Secundus articulus. In euangelio
quod scribitur. Joānis. ij. tria. ppo
nuntur in christo consideranda: quozum
consideratio est vere penitētie inductiua rē

Primū est auctoritas potētie.
Scōm est suauitas beniuolētie

Tertium est claritas sapientie.
Primū igit̄ zc. qz se dicit dñm templi: eij/ ciendo videntes z emētes **D**icit ḡ euāg. **P**rope erat pascha iudeoz: z ascendit ier/ sus hierosolymā z inuenit in tēplo vendē tes z emētes oues zc. **H**ystice. **Q**ñ pro/ pe est pascha. i. transitus iudeoz. i. confitē tium qui per veram cōfessionē transeunt a peccato: tunc venit hierosolymā. id est in animā penitentem pacificatam in qua tunc est festū solenne: quia quiescit in dño et inde eiecit dñs oēm inordinationem di cens. **A**uferte ista hinc. id est peccata de cōscientia **I**tem spūalit̄ debemus ascende re hierosolymā. i. in animā nostram: in q̄ debet esse dei templū. ps. **A**scensiones in corde suo disposuit: in valle lachrymarū. **S**ed heu pauci animā ascendunt: sed plu res corpori cōdescendūt. **N**ā vt di. **S**ap. it. **C**or̄ quod corrūpitur aggrauat ani/ mam. **C**um ergo iesus intrasset tēplū in/ uent vendentes oues zc. z facto flagello de funiculis eiecit eos dicēs. **A**uferte ista hinc zc. **A**d huius euidentia notandum scdm̄ **A**ico. de ly. sup **H**arth. xij. q̄ p̄nci pes sacerdotum ppter auaricia suam sta/ tuerūt in templo aliquos de familia sua vt viderent q̄ offerri debebant ne venien tes alonge occasionem haberent non of/ ferendi. **E**t qz veniebant etiam aliqui pec/ cunia carentes: **I**deo etiam statuerunt numularios q̄ sub certa cautione pecuniā tradebāt. **A**liquo tempore q̄ templū ali quādo dñi domus tēpli: q̄ in duas par/ tes diuidebat. **U**na pars vocabat̄ scdm̄: vbi erat altare tymiamatis mensa: z can/ delabū. **E**t hanc quotidie intrabāt sacer dotes ad offerendum tymiamata z nul/ li ali. **A**lia pars erat sanctūsanctoz vbi erat arca testamēti: z duo cherubin: z hanc solus sūmus pontifex intrabat z semel in āno. **A**liquādo dñi templū: quedā platea quadrata ante domū templi clausa mu/ ro: z dicebatur atrium sacerdotū: vbi sub diuo erat altare holocaustoz: z illud in/ trabant non solum sacerdotes sed etiam leuite eos adiuuātes in excoziatōe hostia rum z ablutione z cōsimilibus. **V**ilga/ res autē illud nō intrabāt: sed ostia illi/ aialia viua offerebāt sacerdotibus. **I**sta

autem loca non intrauit chūs: quia non erat de sacerdotibus veteris legis neqz de leuitis. **P**reter hec autē erant alia duo loca vbi hoies erant sub diuo in oratiōe: in vno viri: in alio mulieres. **E**t de hoc dñs q̄ intrauit iesus in tem/ plū z eiecit ven. zc. **H**ec de ly. **S**i ergo sic eiecit eos qui negociabant in templo qd̄ tm̄ figura erat et nō in loco sacrificij: sed dūtaxat in loco orationis z solum de his que offerenda erant in templo. **Q**uanta putas animas uersigne puniet eos qui tot irreuerētiās in ecclesijs faciunt zc. **N**am dicit **A**ug. **N**emo in oratorio aliquid agat: nisi ad quod factum est a quo z nomen accepit. **S**piritualiter vendunt oues z boues in ecclesia dei: qui p grege quem alijs regen dum tribuunt p̄cium accipiunt: cuiusmo di sunt prelati z curati: qui de grege nihil curant: sed tpales fructus querūt ab his quibus gregem cōmittunt. **V**endunt co/ lumbas qui sacramēta (in quibus datur spūsanctus: signatus per colubā) vendūt **S**equitur in euangel. **R**ecordati sunt ve ro discipuli eius quia scriptum est. **T**elus domus tue comedit me. i. accendit. **A**ug. **C**omeditur zelo domus dei qui oia que ibi videt pueria: corripere satagit: z si nō p̄t emēdare tolerat z gemit. **S**cdm̄ est suauitas benevolentie: in eo q̄ p̄dixit templum sui corpis pro nobis esse soluē dum. **D**ixerunt enim ei iudei. **Q**uod si/ gnum ostendis nobis quia hec facis. id est qz hinc tāta auctoritate nos expellis. **R**ñ. di. **S**oluite. i. solueris templū hoc: p̄renū/ ciatiue enim dicit eis: nō imperatiue siue prouocatiue: z in tribus diebus excitabo il lud. **I**udei ergo intelligentes de templo inanimato dicebant. **Q**uadraginta z sex annis zc. **S**ed multo magis derisissent si passionem sui corporis manifeste p̄dixisset. **S**piritualiter **S**oluitur templū spirituale per peccatum mortale: sed ex/ citatur a diuina clementia in tribus die/ bus. id est in tribus partibus penitentie **T**ertium est claritas sapientie per quā ipse nouit omnes: et quid est in homine. **D**icit enim euangelium. **C**um esset hie/ rosolymis in pascha multi crediderunt in nomine ei/ videntes signa q̄ faciebat.

Feria. III. post Letare

Ipse autem Iesus non credebatur se eis. Orig. Iesus non se credebatur creditur in nomine eius: et non in illis. In illis enim creditur: qui angustiam viam vadit ducentem ad vitam. Qui autem signis creditur: non in eis: sed in nomine eius creditur. Sequitur. Ego quod ipse nosset omnes: quia opus ei non erat: ut testum nisi quis prohiberet de homine. Ipse enim sciebat quod esset in homine. Beda. Quapropter monemur ut nisi quod de scientia nostra securi sumus: sed spiritus solliciti formidemus: quia quod nos latet: eternum arbitrium latere non potest. Consideratio itaque huius diuine sapientie omnes inducere debet ad vitiorum correctionem: bonorum operum executionem. **E**xemplum in vitaspa. Fuit thais meretricis formosa: propter quam multi venditis libertatibus suis ad ultimam paupertatem diuenerunt: huius eius amatores multi mutuo se interfecerunt. Quod cum audisset abbas pasnucius aiaz proditionem dolens: sumptis habitu seculari et vno solido: profectus est ad eam in quadam egypti ciuitate: deditque ei solidum quod pro mercede peccandi: Illa accepto precio: ait illi: Ingrediamur simul cameram. Cum ingressus stratum ornatu ascendere inuitaret: dixit ad eam: Si est interius cubiculum camus: Illa dixit: Est quoddam vbi nullus ingreditur. Et ille ait: Nunquid ibi potest videre deus? Et illa dixit: Si deum times: nullus est locus qui sine diuinitate abscondatur. Quo audito: dixit senex: Et scis esse deum: Licet illa ridebat se scire deum et regnum futuri seculi: nec non et peccatorum tormenta. Dixit ei: Si hec nosti: Cur ergo tot aias perdidisti de quibus roges reditura es: Esti credis deum deum et vbi quis videre quod coram eius oculis tanturpiter offende re audes: Illa habet consideratione tacta in tristitia: cecidit ad pedes abbatis cum lachrymis orans et dicens. Scio esse penitentiam pater: et confido remissione te orante sortiri. Via igitur queque lucrata fuerat: in medio ciuitatis deferens: ibidem populo spectante perussit vi. Uelente omnes qui peccastis mecum: et videte quod in peccati detestatiorem quam mihi dedistis exuro. Quo facto statim ad locum pergit quem sibi constituit. Ibi reclusa in cellula artissima tribus annis penitentiam egit in pane et aqua. Reuelatusque fuit Paulo discipulo antonij quanti esset meriti apud deum: et quam magnam gloriam adeptam: cuius principium penitentia fuit iudicium

et diuine sapientie omnia videtis. **U**n de B. et in fine libri de consolatione. Aduersarij in vicia: colite virtutes: magna enim vobis est indicta necessitas prohibitis: si dissimulare non vultis: quam ante oculos agitis cum etiam cernitis.

Tertius art. Audistis etc. Nec dubitate sit cito: ut omnes defectus puniat: quos in templo anie inuenerit. Festinetis ergo penitentiam corrigi. Nam ut dicit lex in autem. de nuptiis. s. j. Velus est ut aliquis seipsum corrigat: quod et peccat ab alio corrigi. Vultum certe formidanda est eterni iudicis increpatio: coram deo et omnibus sanctis est reddenda ratio: ut h. xv. q. j. firmissime. s. Ex eo. Notate si quis recepit regios penitus quibus abusus est: et ratione cito redditur est coram rege sic persequitur: quod falli non potest: nec latet eum mala vita receptoris. Si receptor ille possit prouidere sibi pro ratione reddenda. Nonne ad hoc diligens laborabit ne capite puniat: Eredo quod sic. Expone et applica: notando illud Eccl. xvij. An iudicium interroga teipsum.

Feria. iij. post. iij. dominicam. xl.

Ecce ascendi mus etc. Miseratus est populo suo dominus deus noster. Exod. xxxij. Sic miseretur omnibus qui ascendunt hierosolimam. In epistola autem tria sunt notanda que consideratio valere debet ut quibus disponat se ad misericordiam inueniendum et ad ascendendum hierosolimam. Primum que penitiosa sit peccatorum absentia: quia vix absente peccatore populus cito declinat a via recta. Unde cito peccavit populus absente Moysen. Ido dixit dominus moysi: Descende de etc. Secundum que frigida sit dei iustitia: quia rursum ait dominus ad moysen. Cerno quod populus iste etc. vni voluit eos delere. Tertium que fructuosa sit orationis efficacia: quod propter orationem Moysi miseratus est dominus populo suo. Vide textum.

Ecce etc.

Primus art. An satisfactio fieri debet pro peccatis penalis. Non. De non